

li politika tudi v štatutih gimnastičnega društva? Kaj ko bi „Sokol“ zasukal tako družbina pravila? Dobro je, da si „ad notam“ vzamemo to.

— (*Nov draživec!*) V „Laibacherici“ se je čez 20 let spet oglasil nekdo, ki bi naši deželi rad vzel barve: belo-modro-rdeče in namestil rumeno namesto bele, gotovo samo zato, ker barve vojvodine kranjske so po naključbi — le drugač razvrstene — barve slovanske. Ko je cesar Ferdinand I. nastopil vladarstvo, je kranjski vojvodini potrdil belo-modro-rdeče barve, in ko je 1848. l. nemškutarska stranka se vzdignila zoper cesarski ta sklep, je tadanje ministerstvo izreklo, da ostanejo deželi njene barve. In zdaj čez 20 let se spet hoče začeti rogoviljenje zoper deželne barve po cesarju priznane! Ali se ne pravi to prav s trte viti preprirov?

— Dunajsk dopisnik brž ko ne iz tistega tabora, iz katerega je „Zukunft“ pod vredništvom Leskovičevem zajemala svoje razžaljive napade na gosp. Svetca, je poslal „Politiki“ dopis, kateri gosp. dr. Toman-a dela za „sektionsratha“ v ministerstvu dunajskem. Dr. Toman je brž telegrafično „Politiki“ odpisal, da je to grda laž in da on nobeni živi duši o tem ni nikoli besedice zinil. „Politika“ je na zahtevanje Tomanovo preklicala potem hudobno izmišljeno pravlico in za njo tudi „Primorec“, ki je brž v svojem listu pogrel to gnjilo „rihto“ „dunajskega“ dopisnika, — al kaj dostavi „Primorec“? — „govori se pa zdaj — pravi — da bode dr. Toman dvorni odvetnik.“ Pač mora že na kantu biti politika tacih, katerim celó laži morajo služiti za opozicijo njihovo! Ako je pa to le zgolj nagajivost, moramo tako početje, ki se zaletuje v poštenje visokospoštovanega in visoke časti vrednega domoljuba, zavrniti kot nepošteno kovarstvo.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Za gotovo se zdaj sliši, da deželni zbori se začno 22. dne prihodnjega meseca in da utegnejo biti skozi 5 do 6 tednov. Po končanih deželnih zborih se bo 17. oktobra začel spet državni zbor.

— Dunajski vladni časnik je naznanil 9. t. m., da po želji c. k. kmetijskega ministerstva je c. k. državno vojaško ministerstvo pooblastilo vojaške gosposke vseh dežel našega cesarstva, razun Dalmacije, da na pomoč žetvi, ako se silna potreba kaže, smejo vojakov iz 4. in 5. batalijona na odpust (urlaub) za 14 dni pustiti, če posestniki vojakov za delo želé in so vojaki s pogojeno plačo zadovoljni. Gospodarji, ki vojakov v ta namen potrebujejo, naj se tedaj obrnejo do vojaških gosposk.

— Vrednost zemljišč c. k. statistična centralna komisija v spisku „Darstellung der Realitätenwerthe“ ceni tako-le: Zemljišče, po davkovski vrednosti na 1000 gold. cenjeno, prodaja se na Kranjskem za 1930 gld., na Koroškem za 1970 gld., v doljni Avstriji za 2040 gld., na Tržaškem in Goriškem za 2180 gld., na Českem za 2240 gold., na Salcburškem za 2430 gld., na Štajarskem za 2460 gld., v gornji Avstriji za 2500 gld., na Marskem za 2570 gld., na Šlezkem za 2920 gld., in sicer se vinogradi po 1000 gld. katasterske vrednosti plačujejo po 2230 gld., njive po 2660 gld., senožeti po 2860 gld., vrtni po 3570 gld., pašniki po 3800 gld., gozdi po 4890 gld.

— Papežev govor in pa sprava s Čehi še zmiraj zvonec nosita v časnikih. Zoper to in unega pa kričijo nemški časniki na vso moč in pritrkvajo jim skupščine v različnih zborih. Zmešnjava je že taka, da

tudi najmodrejša glava ne vé povedati, kamo pridemo? Kdor je prijatelj Avstrije, mora želeti spravo s cerkvijo, spravo s Čehi in Slovani sploh. Mirna „Reform“ o poslednji zadevi sama pravi: „Kdor resnično želi obstanek Avstrije, ta mora iskreno želeti spravo s Čehi in Slovani sploh ter na vso moč delati na to spravo. Varite se, da ne bo: prepozno!“

— Da grof Chorinski na Dunaji in baron Bach v Trstu izgubita službe deželnih glavarjev, je že gotovo, a še drugi deželni glavarji in ministerski svetovalci dobó slovó do 1. septembra, ko se začne nova vredba političnih gosposk.

Česko. Tako silno vredniki časnikov še pod Schmerlingom niso bili priganjani kakor zdaj ob času, ki ga Nemci imenujejo „čas liberalizma“ (svobode). Po cela leta se obsojajo v ječo in v denarno kazen na 2000 in 3000 gold. zdaj, ko so razbojnikom in morilcem vzeli verige v ječah. Ta pot ne pelje na dobro! Palacky in Rieger sta v „Politiki“ odgovorila, da so časniki njuni pogovor z državnim kancelarjem Beustom napak zasukali. Odkritosrčni ta odgovor o položaji Avstrije pa je sršene nemških dunajskih časnikov strašno razdražil.

Ogerska. — Čedalje bolj hočejo Magjari svoji biti. Kakor se kaže, ne bojo izpustili svoje národne armade z rok, in potem je Avstrija popolnoma dvalistična, potem pa tudi dvalizem sam sebe požrè. Tudi čuti celó stara „Pressa“ in grozno véka zoper tako pretiranje, po katerem je edinost in moč vojaška pri kraji. — 7. dne t. m. ste delegaciji ogerska in hrvaška izvolili pododbor, ki ima konečno vrediti načrt ogersko-hrvaškega pogoja; izmed Hrvatov so v tem pododboru Žuvić, Šuhaj in Janković, izmed Magjarov Deak, Ghyczy in Csengery. Tako vredjeni načrt pride še le v skupno sejo ter se bode v magjarskem in hrvaškem jeziku v zapisnik zapisal.

Srbija. Danes imajo obsojeni biti grozoviti morivci kneza Mihajla in spremljevalcev njegovih oni nesrečni dan.

Špansko. Spet se je imela začeti prekucija tukaj, kjer je že mnogo let navada, da se spuntajo viši vojniki zoper vlado. Po novjših novicah je sicer spet zadržan punt; ali pa se bode vladajoča rodovina še dolgo obdržala na prestolu, je zeló dvomljivo.

Rim. — Nagovor sv. Očeta Pija IX. v skrivnem zboru 22. dne u. m. se glasi tako-le:*)

„Nikoli bi ne bili verjeli, častitljivi bratje, ko smo k veselju vseh dobrih nekako pred 13 leti pogodbo sklenili z avstrijskim cesarjem in apostoljskim kraljem, da bomo današnji dan imeli tožiti silno težke žaljenja in stiske, s katerimi se sedaj cerkev v avstrijskem cesarstvu po sovražljivih ljudéh žalostno tare in preganja. 21. grudna lanskega leta je namreč avstrijska vlada dala v resnici nesrečno postavo kakor državno ustavno postavo, da naj po vseh delih te države, tudi po zgolj katoliških, polno veljavo ima. Po ti postavi se postavlja nepogojna prostost za vse misli in tiskarske reči, za vero, vest in nauk, državljanom vsakega verstva se dovoljuje napravljati učilišča in odredišča, vse kakoršne koli verske družbe se stavijo v enako vrsto in država jih priznava. Brž ko smo v svojo britkost to izvedeli, bi bili radi precej svoj glas povzdignili; vendar smo raji prizanašaje molčali, sosebeno v upanji, da avstrijska vlada bode voljno poslušala najpravičnejše ugovore naših častitljivih bratov, avstrijskih škofov, blaženiši svet sprejela in se na bolje spremislila. Ali zastonj je

*) Po želji mnogih naših bralcev, da ves papežev govor (v 27. listu le na kratko omenjeni) prinesó tudi „Novice“, kakor so ga prinesli drugi časniki, ga jim priobčimo po prevodu „Daničinem.“

bilo vse naše upanje. 25. majnika tega leta je ravno ta vlada dala postaviti, ki vse narode une države, tudi katoliške, zavezuje in to-le veléva: otroci iz mešanih zakonov nasledvajo vero očetovo, če so moškega, materino, če so ženskega spóla; otroci pod sedmim letom morajo odpada starišev od prave vere deleži biti. Z ravno tisto postavo se razun tega jemlje vsa vezavna moč tistim obljubam, ktere katoliška cerkev s podstavnim vzrokom in vso pravico tirja in zapoveduje, preden se kak mešan zakon sklene; odpad od katoliške, kakor tudi od kršanske vere se povzdiga v državljansko pravico, vsa cerkvena oblast čez pokopališča se na stran deva, in naklada se katoličanom na svojih pokopališčih truplo krivovércev pokopavati, ako le-ti nimajo svojih pokopališč. Ravno tisti dan 25. majnika tega leta se ravno ta vlada ni zbala razglasiti tudi neko postavo, ktera popolnoma podira postave, ki so bile dane na podlagi zgorej omenjene pogodbe, ter na novo postavlja stare avstrijske postave, ki so kar naravnost nasproti s cerkveno postavo; ravno tako zopet vpeljuje najzavržljiviši posvetni (civilni) zakon in ga za tak primérlej zapoveduje, ako cerkvena uradnija sklep zakona odreče in iz vzroka, ktereга državljanska oblast ne priznava veljavnega in postavnega. Z ravno to postavo je una vlada odpravila tudi vso veljavo in sodništvo cerkve v zakonskih rečéh, kakor tudi njene zakonske sodnije. Enako je razglasila postavo zastran šol, po kateri se vsa moč (upliv) cerkve do nje na stran deva ter se vravnava, da najviši vodstvo vseh nauk in odreje, pa tudi nadglednija in čujstvo v šolah le samo državi gré in le učenje vere po ljudskih šolah je pušeno vikšim raznih verstev, pa nadalje vsaka verska družba brez razločka si zamore napravljati lastne šole za otroke svojega verskega spoznavanja, s to pogodbo, da tudi te šole so pod najvišim državnim nadgledništvom in da učne bukve bodo pregledovane od civilnih uradnij, razun tistih bukev, ki so za verski nauk in jih pregleduje cerkvena uradnija.“

„Vidite tedaj, častitljivi bratje, kako zavržljive in obsodljive so une ostudne postave, ki jih je dala avstrijska vlada, ker one nauk katoliške cerkve, njene spoštljive pravice, njeno veljavo in božjo ustanovo, kakor tudi našo in le-tega apostoljskega sedeža oblast, našo omenjeno pogodbo in celo še natorno pravico samo presilovito žali. V skrbi za vse cerkve, ki jih je Kristus Gospod nam izročil, povzdignemo toraj apostoljski glas v tem vašem svitlem zboru in po svoji apostoljski oblasti zavržemo in obsodimo imenovane postave, pa tudi sploh in posebej vse, kar je v teh in v družih rečéh zoper pravice cerkve od avstrijske vlade ali od podložnih gospósk veleevano, storjeno ali kakor si bodi vravnano. Po ravno ti oblasti naznanimo te postave s tem vred, ker se iz njih izpeljuje, za čisto nične in vselej neveljavne. Njih začetnike pa, sosebno kateri se ponašajo za katoličane, in vse, kateri so se predrznili omenjene postave nasvetovati, skleniti, potrditi, in zvrševati, opominjamo in živo priverjamo, naj mislijo na cenzure in duhovne kazni, ktere si po apostoljskih ustanovilih in določilih vesoljnih cerkvenih zborov kar neutegoma — ipso facto — taki nakopljejo, kateri cerkvene pravice razžalijo.“

„Med tem pa voščimo iz celega srca blagor v Gospodu in zasluženó hvalo podelimo svojim častitim bratom avstrijskim nadškofom in škofom, ki niso jenjali s škofovsko močjo v besedi in pisanji reči cerkve in naše prej omenjene pogodbe neprestrašeno varovati in braniti ter čedo na njeno dolžnost opominjati. In prav močno želimo, da bi naši častitljivi bratje, nadškofje in

škofje ogerski, prelepi izgled svojih bratov v službi posnemali ter bi z ravno tako gorečnostjo ves trud obračali na to, da se cerkvi njene pravice varujejo in una pogodba brani. V tako velikih stiskah pa, ktere cerkev v teh presilo žalostnih časih povsod zadevajo, častitljivi bratje, nečemo jenjati z vedno bolj vneto gorečnostjo v ponižnosti srca Boga prositi, da naj s svojo vsegaogočno roko v nič dene vse hudobne naklepe svojih in svoje svete cerkve sovražnikov, ter njih brezbožne prizadevanja zatira, njih napade odbija, naj jih v svojem usmiljenji zavrne na steze pravice in zveličanja.“

Državni kancelar dunajskega ministerstva baron Beust je poslal zoper ta papežev govor pismo v Rim, ktero pa ni po besedi še znano. Rimska vlada bo neki na to pismo odgovorila.

Denarni zapisnik Matičin.

Novi udje:

(Dalje.)

Gospod Logar Franjo, kaplan v Roču	2 gold.
(Zemljovid Kozlerjev prodaja bukvar Giontini v Ljubljani po 1 gold.)	
„ Holc Jakob, župnik v Vurmbergu	2 „
Slavna * knjižnica semeniška v Mariboru	40 „
Gospod Stramič France v Mariboru	2 „
„ Prnavsl Štefan, župnik v Kamnici	2 „
„ Drobnič Jožef, kaplan „	2 „
„ Juvančič Franjo, dekan pri Novi cerkvi	2 „
„ Krtina Matija, kaplan v Vitanji	2 „
„ Fik France, farmešter v Rojah	2 „
„ Puhar Viktor, „ v Libeličah	2 „
„ Verott Jan. Nep., farmešter pri sv. Juriju	2 „
„ Hutter Janez, farmešter v Grebinju	2 „
„ Princ Jožef, farman v Člani	2 „
„ Gnjezda Janez, učitelj v Podgorjah	2 „
„ Podrekar Jan. Nep., trgovec v Kamniku	2 „
„ Košir Janez, kaplan v Rušah	2 „
Bralno društvo v Rušah	2 „
Gospod Čarman Fr., c. k. vojni kaplan v Puščavi	2 „
„ Križnik Gašper, čevljar v Motniku	2 „
„ Modrijan France, c. kr. uradnik v Planini	2 „
„ Zupančič Jožef, c. k. uradnik v Planini	2 „
„ Deu Edvard, c. k. uradnik v Planini	2 „
„ Perenič Alojzi, župan v Planini	2 „
„ Lavrič Anton, posestnik v Planini	2 „
„ Kovšca France, „ „ „	2 „
„ Blažan Jakob, „ „ „	2 „
„ Florijančič Nace, kupec v Planini	2 „
„ Jeršan Anton, posestnik na Uncu	2 „
„ Lavrič Jurij, posestnik na Rakeku	2 „
„ Walter France, kaplan v Slov. Bistrici	2 „
Slavna bukvarnica farna v Cerkovcu	2 „

(Dalje prihodnjič.)

Listnica vredništva. Gosp. Jak. Saj. v Žm: Prejeli in oddali 2 gold. kmetijski družbi. — Gosp. F. K. v Z: Hvala.

Kursi na Dunaji 14. julija.

5% metaliki 58 fl. 80 kr. Ažijo srebra 111 fl. 75 kr.
Narodno posojilo 63 fl. 70 kr. Cekini 5 fl. 42 kr.

Zitna cena

v Ljubljani 11. julija 1868.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 5 fl. — —
banaške 5 fl. 75. — turšice 3 fl. 10. — soršice 3 fl. 95. — rži
3 fl. — — ječmena 2 fl. 30. — prosa 3 fl. — — ajde 3 fl. 20. —
ovsa 2 fl. — — Krompir 1 fl. 80.